

RIGSARKIVET

Forskningen i Rigsarkivet

Årsberetning for 2019

Rigsarkivet

København

2020

Indhold

Årsberetning for 2019	3
Forskningen i 2019 – en præsentation	5
Forskningsmiljø	11
Forskningsformidling.....	14
Forskere i Rigsarkivet 2019	17
Løbende forskningsprojekter 2020	20
Forskning i Rigsarkivet – bibliografi 2019	24
Deltagelse i kongresser og seminarer 2019.....	27
Redaktion af tidsskrifter m.v. i 2019.....	28
Rigsarkivets forskningsorganisation	30

Rigsarkivets forskningsårsberetning for 2019

Redaktion: Hans Schultz Hansen

Årsberetning for 2019

Rigsarkivets forskere publicerede i 2019 seks bøger. Heraf var fire monografier. Leon Jespersen udgav *Krapperrup og dets ejere i danskertiden*, udgivet af Krapperrupstiftelsen, mens Tyge Krogh fik udgivet *The Great Nightman Conspiracy* hos forlaget Routledge. To bøger udkom i Aarhus Universitetsforlags serie *100 danmarkshistorier*, nemlig Kenn Tarbensens *Fisk til folket* og Hans Schultz Hansens *Genforeningen*. Dertil kom to antologier med redaktører og bidragydere fra Rigsarkivet. Seniorforsker Jørgen Mikkelsen blev på sin 60-årsdag den 17. juni 2019 hyldet af forskerkolleger med festskriftet *En byhistorisk mosaik*, udgivet af Samfundet for dansk genealogi og personalhistorie, mens Syddansk Universitetsforlag var udgiver af *Sønderjysk erhvervshistorie 1800-2000: Fødevarerhvervene*. De nævnte publikationer præsenteres nærmere neden for side 5ff. Blandt formidlingsartiklerne bemærker man ikke færre end 26 bidrag til den nye udgave af Trap: Danmark, skrevet af tre forfattere. Nævnes bør også syv artikler til *Siden Saxo*. De blev desværre de sidste, idet Rigsarkivets af ressourcemæssige grunde måtte indstille udgivelsen af dette historiemagasin ved udgangen af 2019. Tidsskriftet er udkommet siden 1984 og nåede dermed 35 årgange. Talrige arkivarer har gennem årene fungeret som redaktører.

Forskerne overholdt på ny i 2019 deres produktionsmål ifølge Rigsarkivets rammekontrakt med Kulturministeriet, idet der blev publiceret 16 fagfællebedømte artikler (krav: 16 = antal forskere) og 148 foredrag (krav: 125).

2019 blev også året, hvor Link-Lives-projektet kom i gang. Dette samarbejde mellem Rigsarkivet, Københavns Universitet (Saxo-Instituttet og Novo Nordisk Center for Protein Research) og Københavns Stadsarkiv har til formål at forbinde spredte historiske kilder om (næsten) alle personer i Danmark mellem 1787-1968. Det vil gøre det muligt at forske i de aspekter af menneskers sociale og biologiske liv, som har udfoldet sig over flere generationer. Projektet blev præsenteret i forskningsårsberetningen for 2018 og de første aktiviteter skildres neden for side 11f.

Et nyt forsknings- og indsamlingsprojekt om Danmark og Polen under den kolde krig blev indledt. Projektet har fået bevilliget 4,6 millioner fra Louis-Hansen Fonden og 450.000 fra Kulturministeriets Forskningsfond. Det er et samarbejde mellem Koldkrigsmuseet Langelandsfortet, Syddansk Universitet og Rigsarkivet, sidstnævnte repræsenteret ved Steen Andersen. Projektet skal først og fremmest bruge penge på at oversætte polske kilder til dansk, og tilgængeliggøre dem digitalt.

Der blev i 2019 indgået et lovende samarbejde med CEDHAR – Center for Digital History Aarhus, der vil fokusere på digitale metoder, digitale arkiver, digital historieformidling og nye digitale kilder. Det er håbet at oprette et ph.d. stipendium om historikeres anvendelse af digitaliserede kilder.

Det lykkedes ikke at udnytte opslaget af en ledig forskerstilling til at fremme opbygningen af et forskningsmiljø, som skal udnytte digitalt skabte arkivalier til udforskning af samfundsudviklingen i Danmark efter 1980, herunder belyse digitaliseringen af det danske samfund. Blandt ansøgerne var der ingen med den ønskede kombination af forskerkvalifikationer og de nødvendige digitale

færdigheder. Stillingen blev midlertidigt besat med en arkivar uden forskningstid. Antallet af forskerstillinger i Rigsarkivet dermed, i det mindste en overgang, reduceret med 1 til 16.

Forskningstiden blev gennemgående afviklet i henhold til normen. Det samlede efterslæb er på 142 timer, hvilket er meget under, hvad det var år tilbage, og dermed udtryk for en meget tilfredsstillende udvikling. Men der er store udsving fra forsker til forsker med et underskud på 226 timer og et overskud på 77 timer som yderpunkterne.

Rigsarkivet gav også i 2019 tilsagn om at huse ansøgere, der søgte om forskeruddannelse uden for universiteterne, men uden held. Årsagen hertil er primært, at succesraten er meget lille. Derimod gav det anledning til selvransagelse, at der ingen ansøgninger kom fra Rigsarkivets forskere til Kulturministeriets forskningspulje. Til gengæld kunne seniorforsker Kenn Tarbensen frikøbes til forskningsformål for midler fra den nedlagte forskningsfond for Erhvervsarkivet og tilsvarende kilder.

Tyge Krogh modtog Tage la Cour-diplomet for *Det store natmandskomplot – en historie om 1700-tallets kriminelle underverden*. Prisen blev overrakt på Fængslet i Horsens i forbindelse med årets Krimimesse. Prisen uddeltes af Det Danske Kriminalakademi, der hvert år anerkender god kriminallitteratur.

Der blev afholdt forskermøde den 20. maj i Odense, hvor rigsarkivar Anne-Sofie Jensen redegjorde for sine tanker om forskningens rolle for virkeliggørelsen af Rigsarkivets nye digitale strategi, og hvor alle forskere til gengæld præsenterede deres projekter. Med henblik på øget synlighed udadtil og indadtil påbegyndtes udsendelsen af særlige nyhedsbreve om forskningen i Rigsarkivet.

Aabenraa april 2020

Hans Schultz Hansen
Forskningsleder, dr.phil.

Forskningen i 2019 – en præsentation

Her gives en præsentation af de bøger og andre større afhandlinger, som udkom i 2019. De enkelte omtaler er udarbejdet af forfatterne. En fuldstændig fortegnelse over produktionen findes på s. 24ff.

Endvidere henvises til forskernes sider på Rigsarkivets hjemmeside:

<https://www.sa.dk/da/forskning-rigsarkivet/forskere-i-rigsarkivet/>

samt til PURE for Kulturministeriets forskningsinstitutioner på:

<https://pure.kb.dk/da/organisations/rigsarkivet>

Krapperrup og dets ejere i danskertiden

Skåne var en del af det danske rige frem til Roskildefreden i 1658. Som så mange andre skånske godser skiftede Krapperrup ejer få år efter afståelsen af Skåne til Sverige. I 1660'erne blev Krapperrup solgt til Maria Sophia de la Gardie, søster til rigsmarsk Magnus Gabriel de la Gardie. Man kan imidlertid følge Krapperrups historie i mere end 300 år før salget. Og det er, hvad seniorforsker Leon Jespersen har gjort i sin bog *Krapperrup og dets ejere i danskertiden (ca. 1330-1658)*, som er udgivet af Gyllenstiernska Krapperrupsstiftelsen.

Krapperrup ligger nogle kilometer syd for Kullen og – ligesom det nærliggende gods, Kulla Gunnarstorp - tæt ved Øresundskysten. Krapperrup kan dateres tilbage til omkring 1330, hvor det nævnes i skriftlige kilder. De nærmere omstændighederne ved opførelsen af Krapperrup kender vi ikke, men højst sandsynligt var der tale om en stormand, der flyttede sin gård ud fra det nærliggende Brunnby, og med den geografiske distance ville han også markere en social. Tæt ved Krapperrup blev skabt en landsby af samme navn, der gerne blev skrevet Krapparp, men som senere er forsvundet. Arkæologiske udgravninger i midten af 1990'erne har afdækket grundmurene til det tidlige Krapperrup og bygningshistoriske ændringer gennem tiden. Det er derfor lettere at få kendskab til Krapperrups bygningshistorie, men også til dets ejere gennem tiderne, end til godsets drift.

I vid udstrækning handler bogen derfor om Krapperrups ejere fra omkring 1330 til 1658. I disse mere end 300 år var Krapperrup ejet af slægterne Krognos, Podebusk og Rantzau. Flere af Krapperrups ejere indtog fremtrædende positioner i samfundet og tilhørte landets økonomiske, sociale og politiske elite. I bogen gives eksempler på, hvorledes ejerne manifesterede deres position gennem iøjnefaldende forbrug, og som mange andre adelige ejede flere af dem også godser i andre landsdele end Skåne.

Godset og dets ejere ses i nær sammenhæng med den generelle samfundsudvikling. Mens den første slægt, Krognos, var skånsk uradel, var slægten Podebusk indvandret fra Rügen, hvor vi i dag finder byen Putbus. Slægten flyttede i 1700-tallet tilbage til Nordtyskland. Dens ret få medlemmer i Danmark gjorde nogle bemærkelsesværdige karrierer, der placerede dem blandt den økonomiske og politiske elite. Omvendt viser de mange retssager, hvor Krapperrup blandt andet var centrum for et mord, at slægten ikke rigtigt tilpassede sig og nidkært forsvarede, hvad de opfattede som deres ret.

Den holstenske slægt Rantzau manifesterede sig i Danmark fra 1500-tallet. Den blev giftet ind i slægten Podebusk og købte i 1629 Krapperup af den morddømte og landsforviste Mourids Podebusk. Krapperup var i slægten Rantzaus besiddelse frem til 1660'erne, men i en stor del af tiden blev godset drevet af kvinde, enken Ide Skeel. Også i 1400-tallet stod en kvinde for godsdriften i mange år.

Under Karl Gustav krigene 1657-1660 blev Ide Skeel af Sverige anklaget for landsforræderi, Krapperup blev beslaglagt og givet i pant til den svenske rigsråd og overstatholder Schering Rosenhane, men senere tilbageleveret, ligesom Ide Skeel ikke blev dømt. Intermezzoet aktualiserer imidlertid spørgsmålet om datidens loyalitetsbånd og tilknytningsforhold, blandt andet hvad vi senere kender som nationalitet. Ide Skeel aflagde ikke ed til den svenske konge, men foretrak at flytte til Danmark. Om det har været hendes godser i Danmark eller andet, der dikterede hendes holdning, ved vi ikke. Det er blot ét eksempel på, hvorledes Krapperups historie er vævet sammen med begivenheder i stat og samfund.

The Great Nightman Conspiracy

Seniorforsker Tyge Krogh fik i efteråret 2019 udgivet sin bog *The Great Nightmen Conspiracy. A Tale of the Eighteenth Century's Dishonourable Underworld* hos det britiske forlag Routledge. Den bygger på forfatterens *Det store natmandskomplot* fra 2000. Den handler om en stor tyverisag mod natmændene i Kalundborg og en række andre sjællandske købstæder i 1735. Men især beskriver bogen de forestillinger om uærlighed, som natmændene var underlagt. Uærligheden stammede fra deres arbejde med selvdøde dyr og latriner og som bøddelmedhjælper. Dette gjorde dem dybt foragtede, men samtidig var de frygtet for de magiske kræfter, deres erhverv bragte dem i berøring med. Foragten og frygten isolerede dem fra det omgivende samfund, og denne isolation udnyttede de til omfattende tyverier, især af dyr, som de påstod, de havde fundet selvdøde. Bogen er skrevet med fokus på dramaet og den gode historie. Den er over årene blevet ganske populær og er - med betydelige mellemrum - nu udkommet i tre oplag. I Kalundborg blev der i 2010 opført et teaterstykke over bogen i den gamle bydels gader, og der blev sågar brygget en særlig natmandsøl. På det seneste har bogen fået et diplom som true crime på krimimessen i 2019. Bogen er også læst en del på universiteterne som eksempel på en mikrohistorisk tilgang til historieskrivningen.

Oversættelsen har fået støtte fra Rigsarkivet, og er foretaget af John Mason, en britisk indvandrer. Det har været spændende at følge oversættelsen, som ikke har været helt let. Bogen er fyldt med ord og vendinger med rødder i 1700-tallets danske samfund. Således f.eks. den oprindelige betydning af vendingen at 'opgive ævred'. Selv om John taler flydende dansk og har en kæmpe oversættererfaring, har jeg mange gange måttet hjælpe ham med at forstå de gamle ord. John har gjort meget ud af at få en let læselig engelsk tekst, og har efter min mening lykkedes godt med det.

En byhistorisk mosaik. Festskrift til Jørgen Mikkelsen.

På sin 60-års fødselsdag den 17. juni 2019 fik seniorforsker Jørgen Mikkelsen overrakt festskriftet *En byhistorisk mosaik* som en velfortjent anerkendelse af hans store betydning for dansk byhistorisk

forskning gennem mere end tre årtier. Festskriftet blev udgivet af Samfundet for Dansk Genealogi og Personalhistorie. Blandt bidragsyderne var selvfølgelig flere nuværende og tidligere kolleger i Rigsarkivet. Arkivar Michael Dupont, der også var med til at redigere festskriftet, demonstrerede med pesten 1600-04 som eksempel, hvorledes historikeren med "proxydata" kan belyse problemstillinger, hvortil det gængse kildemateriale mangler eller er spinkelt. Han anvendte således epitafier og andet kirkeinventar samt Wibergs præstehistorie som kilde til dødeligheden under pesten. Erik Gøbel gav et rids af Køge havns og søhandels historie. Erik Nørr skildrede forskellene mellem 1950'ernes by- og landskoler ved hjælp af tre københavnske lærerstuderendes rapporter fra deres praktikophold i provinsen. Christian Larsen beskrev med Svendborg som udgangspunkt købere og sælgere på "uddannelsesmarkedet" i en købstad. Karl Peder Pedersen skrev om småtyve og politistikkere i guldalderens København og Kenn Tarbensen om Nexøborgmesterens kamp i 1959 for at få en svensk fiskefabrik til byen mod de lokale fiskeres ønske. Hans Schultz Hansen viste, hvorledes Flensborg forud for afstemningen i 1920 fik stillet både en overpræsident og et universitet i udsigt, såfremt byen blev dansk. Han skildrede også byens mulige placering i det jyske byhierarki i tilfælde af en genforening. Andre bidragsydere var Michael Bregnsbo, Henning Bro, Søren Bitsch Christensen, Tommy P. Christensen, Finn Einar Eliassen, Charlotte Lindhardt, Stella Borne Mikkelsen, Lars Nilsson og Nete Balslev Wingender. Festskriftet afsluttes med en imponerende liste over Jørgen Mikkelsens videnskabelige produktion.

Sønderjysk Erhvervshistorie 1800-2000: Fødevarerhvervene

I nutidens sønderjyske erhvervsliv spiller fødevarerfremstilling en betydelig rolle. Det gælder også i et historisk perspektiv. Det er emnet for en antologi, som blev udgivet i 2019 på Syddansk Universitetsforlag med titlen *Sønderjysk Erhvervshistorie 1800-2000: Fødevarerhvervene*. Den er redigeret af Hans Schultz Hansen, Elisabeth Vestergaard og Torben A. Vestergaard. Bogen udspringer af en konference 24.-25. september 2015 på Alsion i Sønderborg, arrangeret af det daværende Institut for Grænseregionsforskning.

Udgiverne har ingen ambition haft om at dække alle grene af branchen eller om at give en all-round-beskrivelse af dens rammevilkår. Der er tale om fem enkeltstående nedslag, men de er ikke tilfældige. De er dels bestemt af deres betydning for opfattelsen af den sønderjyske fødevarerbranches udvikling, dels af forskningssituationen.

Mens de politiske og kulturelle virkninger af nationalstatsdannelsen i det dansk-tyske grænseland er belyst i en omfattende litteratur, har der længe været en beskeden interesse for den samme proces inden for økonomien. Navnlig er tiden mellem de slesvigske krige en hvid plet på landkortet. Det råder adjunkt, ph.d. Thomas Clausen fra Aarhus Universitet, DPU, bod på med sin artikel *Pengereformen i 1854 i Sønderjylland*. Her analyserer han indførelsen af rigsmønten i den danske helstat i 1854 som et forsøg på at etablere en enhedsvaluta. Han ser indførelsen som et forsøg på at fremme af sammenhængskraften i monarkiet og undersøger de reaktioner, som pengereformen fremkaldte blandt slesvigske næringsdrivende. Modsat landbruget er fiskeriets historie i landsdelen stort set ubehandlet. Fhv. museumsinspektør Torben A. Vestergaard, tidligere Museum Sønderjylland

– Cathrinesminde Teglværk, afhjælper dette savn med sit bidrag *Det sønderjyske fiskeri og 1920-grænsen*. Han undersøger fiskeriet langs den sønderjyske østkyst fra 1880'erne og indtil de første år efter Genforeningen i 1920 med fokus på de forskellige fiskeritraditioners geografiske udbredelse og organisering og deres udvikling i forhold til overgangen fra tysk til dansk styre.

En af første grene af fødevarerbranchen, som blev inddraget i industrialiseringen, var bryggerierne. Arkivar og seniorforsker, ph.d. Leif Hansen Nielsen fra Rigsarkivet i Aabenraa undersøger *Sønderjyske bryggerier fra 1850'erne og frem*. Han analyserer, hvorledes den industrielle ølbrygning opstod som en decentral branche med bryggerier i alle købstæder. Siden satte en koncentrationsproces ind, således at der i dag kun består to store regionale bryggerier, ét i Flensborg og ét i Haderslev.

Mens bryggerierne var privatejede, fik andelsorganisering stor betydning for mejerier og slagterier. Forskningsleder, dr.phil. Hans Schultz Hansen fra Rigsarkivet i Aabenraa følger i artiklen *Fra Pøl til Broderup. En rejse igennem 150 års sønderjysk mejerihistorie* mælkeforarbejdningens virksomheder fra de første fællesmejerier i 1860'erne over de sognebaserede andelsmejerier fra 1880'erne til de regionale mejeriselskaber fra 1960'erne. Også her blev der opbygget en decentral branche på grundlag af centrifugen og anden ny teknologi, der siden gennemgik en meget stærk koncentrationsproces ledende frem mod vore dages mejerigigant Arla Foods, men også til det økologiske mejeri Naturmælk i Broderup. Andelsslagterierne behandles af professor Jesper Strandkov fra Institut for Marketing & Management ved Syddansk Universitet i artiklen *Svineslagterierne i Sønderjylland: Fra etableringen efter 1920 til Slagteriregion SYD's indfusionering i Danish Crown i 1994*. Hvor danske landmænd solgte slagtede baconsvin til England, sendte sønderjyske landmænd længe deres grise i levende live med jernbanen sydpå. Først efter Genforeningen i 1920 blev der basis for andelsslagterier efter dansk model. Til gengæld blev de etableret i løbet af nogle få år. Der kom tillige et forholdsvist stærkt islet af private foretagere. Snart havde hver købstad og de større flækker og stationsbyer sit eget slagteri, som bestod indtil fusionsbølgen satte ind omkring 1970. Der var her en mellemstation i form af et regionalt slagteriselskab, Slagteriregion SYD, indtil dette gik op i det dominerende nationale slagteriselskab.

Fisk til folket

I bogserien ”100 Danmarkshistorier” fra Aarhus Universitetsforlag udkom som månedens bog i juni ”Fisk til folket”, der er skrevet af seniorforsker Kenn Tarbensen, Rigsarkivet Viborg.

Med Den skandinaviske Fiskeriudstilling og internationale Motorudstilling i København i 1912 trådte fiskerierhvervet selvbevidst frem som et hovederhverv på lige linje med landbruget. Motoriseringen af kutterne havde sat gang i fiskeriet, og i forening med nye køle- og konserveringsmetoder, var det tanken, at fiskeriet nu skulle konkurrere med landbruget som leverandør til danskernes middagsborde.

I bogen er der fokus i bogen på danskernes fiskeforbrug gennem tiderne, men især efter udstillingen i 1912. Der har været gennemført talrige kampanjer for at få danskerne til at spise mange flere fisk, bl.a. med udgivelsen af fiskekøgebøger, men de fleste gange uden det store resultat. Minna & Gunnar-kampagnen i slutningen af 1990'erne var en undtagelse. Der har også været perioder med flere tusinde

fiskehandlere med såvel butikker som mobile salgssteder – biler, cykler og trækvogne. I kølvandet på 1. Verdenskrig udspillede der sig tillige et sælsomt drama med ”Københavns Kommunes Fiskehal”, der bød de private fiskehandlere konkurrence for at holde fiskepriserne nede. Udviklingen fra 1950’erne med dybfrosne fiskeprodukter i forening med supermarkedernes indtog har dog reduceret antallet af fiskehandlere til nogle få hundrede. Nye emballagetyper trak i samme retning. Samtidig er fiskepriserne steget, og det på trods af et mere intensivt storfiskeri, der dog også begrænses af fiskeripolitikken – i denne forbindelse berøres kvotekongerne også.

I forhold til landbrug og industri er der ikke skrevet meget om fiskeri. Og slet ikke om forbruget af fisk i tidens løb. Hvordan torskerogn kom på dåse, rejcocktails på spisebordene og sushi på restauranternes spisekort. Så Kenn Tarbensen’s bog om danskernes fiskevaner er et lille ”pionerværk” på området. Som de øvrige bøger i serien er bogen også udgivet som e-bog og lydbog.

Erhvervshistorisk Årbog 2019

Som sædvanlig udkom Erhvervshistorisk Årbog med to numre i hhv. juni og december. Årbogen er et digitalt tidsskrift, der er til frit tilgængeligt på <https://tidsskrift.dk> – Det Kongelige Biblioteks portal for publicering af faglige, videnskabelige og kulturelle tidsskrifter i digital fuldtekst. Årbogen er redigeret af seniorforsker Kenn Tarbensen, Rigsarkivet Viborg.

De i alt 6 artikler blev forfattet af folk fra universiteter, arkiver og museer. Professor Finn Olesen, Aalborg Universitet stod for to teoretiske bidrag. I det første nummer handlede det om økonomien Milton Friedmans tale i 1967 om pengepolitik; en tale, der blev berømt ved at indvarsle monetarismen i økonomisk politik. I det andet nummer skrev Finn Olesen en fyldig kommentar til bogen ”Vækstspiral og vækstregime” (2019), der er forfattet af tidligere seniorforsker ved Erhvervsarkivet Jørgen Fink.

De to numre rummede også gode empiriske bidrag. Stadsarkivar Henning Bro, Frederiksberg Stadsarkiv, bidrog med en lang artikel om brand- og ambulancetjenesten i hovedstadsområdet fra 1850’erne til nutiden. Det er en historie om både offentlige og private aktører inden for – og på tværs – af kommunegrænser i den periode, hvor hovedstadsområdet voksede til en større byregion. Museumsdirektør Anders Have Espersen, Museum Mors, skrev om omvæltningerne på Morsø Jernstøberi i efterkrigstiden og frem til 1993, hvor bedriften i byen ophørte. Artiklen handler især om omstillingen af produktionen fra de klassiske kakkelovne til fremstilling af køkkentøj, isenkram og kundegods, og bygger bl.a. på brancheorganisationers arkiver, indsamlet af Erhvervsarkivet.

Museumsinspektør Kim Ørsted Iversen, Vesthimmerlands Museum, gravede også dybt i arkiverne for at undersøge sognerådets rolle i erhvervsudviklingen i Farsø Kommune i 1960’erne. Gennem egnsudviklingsstøtte udviklede mange mindre byer sig, men i Farsø var sognerådets hovedfokus rettet mod sygehuset, og uden sognerådets opbakning til den øvrige erhvervsudvikling tabte byen til Løgstør og Aars i kampen om industriarbejdspladser i det vestlige Himmerland. Seniorforsker Asbjørn Romvig Thomsen, Rigsarkivet Viborg, bidrog endelig med en lang og grundig analyse af

landprang, dvs. ulovlig handel på landet i 1800-tallets første halvdel. I nogle områder af landet foregik der en livlig handel med købmændsvarer ude på landet. Ved at studere en række Skive-købmænds forgæves forsøg på ad juridisk vej at stoppe denne ulovlige handel i oplandet konkluderer artiklen, at den sorte økonomis levedygtighed først og fremmest skyldtes, at flertallet havde gavn af den: Landprangerne tjente penge på den, kunderne fik deres varebehov dækket på en rationel måde, leverandørerne fik øget deres omsætning og de lokale embedsmænd kunne godt se, at aktiviteten var praktisk for landbobefolkningen.

Genforeningen

I Aarhus Universitetsforlags serie *100 danmarkshistorier* har Rigsarkivets forskningsleder, dr.phil. Hans Schultz Hansen, Aabenraa, skrevet en kompakt fremstilling om *Genforeningen* i 1920 – på 100 sider.

Bogen tager udgangspunkt i festligholdelsen af Genforeningen i juli 1920 og de brudflader, der lå under overfladen i forbindelse med festerne. Den følger tanken om folkenes selvbestemmelsesret, det vil sige løsningen af grænsekonflikter gennem folkeafstemning, tilbage til revolutionstidens Frankrig og lægger navnlig vægt på tankerne om en deling af hertugdømmet Slesvig. Efter det tyske nederlag i Første Verdenskrig blev metoden taget i anvendelse flere steder i Europa – og heriblandt ved den dansk-tyske grænse.

Kravet om en afstemning blev fremsat i efteråret 1918 af de dansksindede sønderjyder i Aabenraa-resolutionen, som først og fremmest var deres førstemand, H.P. Hanssens, værk. Den danske regering sluttede sig kravet, og det blev bestemmende for udformningen af Versaillestraktatens slesvigske bestemmelse – og dermed for folkeafstemningerne i februar og marts 1920. Imidlertid voksede kravene om en sydligere grænse i styrke, enten langs den historiske grænsevold Danevirke dybt nede i Sydslesvig eller i det mindste syd om Flensborg. Afstemningsresultatet fra februar og marts 1920 var dog så klart, at det ikke var til at komme udenom. Mens der blev afgivet 75 % danske stemmer i 1. zone, blev der kun opnået 20 % i 2. zone med Flensborg. Også Christian 10. måtte bøje sig for disse kendsgerninger, skønt han afskedigede den radikale regering Zahle i håb om, at et nyt ministerium ville være mere imødekommende over for kravet om under alle omstændigheder at få Flensborg med til Danmark – hvormed han indledte Påskekrisen. Grænsen blev lagt, hvor den stadig ligger.

Hans Schultz Hansen følger det tyske og det danske mindretal, som opstod henholdsvis nord og syd for den nye grænse og deres forhold til flertalsbefolkningerne og den danske og tyske stat. Han undersøger til sidst, hvorledes Genforeningen er blevet brugt til flere forskellige historiefortællinger. Som ved de andre bøger i serien er der udgivet såvel en bog- som en digital version, ligesom der er udarbejdet materiale til www.danmarkshistorien.dk og skrevet kroniker og udarbejdet spørgsmål til onlinehistoriequizen Dyst! Litteraturliste og henvisninger findes på seriens særlige hjemmeside, som tilgås via forlagets hjemmeside.

Forskningsmiljø

Studiecenter for Sønderjyllands Historie

Arbejdet fulgte i 2019 det faste spor med syv netværksmøder, hvor medlemmerne diskuterede hinandens projekter og manuskripter. Medlemstallet var uændret 17. Studiecentret har fortsat kontorer på Rigsarkivet i Aabenraa, som benyttes flittigt til arkivstudier, ligesom medlemmerne har adgang til Rigsarkivets bibliotek.

I 2019 publicerede medlemmerne af Studiecentret følgende bøger:

Lars N. Henningsen: *Kampen om de faldnes minde. 100 års strid om mindesmærker og mindekultur i Sønderjylland efter Første Verdenskrig*. Historisk Samfund for Sønderjylland. 143 sider.

Axel Johnsen: *Grænsen, folket og staten. Grænseforeningens historie 1920-2020*. Gyldendal. 442 sider.

Carsten Porskrog Rasmussen: *Hertugdømmet*. 100 danmarkshistorie. Aarhus Universitetsforlag. 100 sider.

Carsten Porskrog Rasmussen: *Fra plantning til plantager. A/S Plantningsselskabet Sønderjylland 1919-2019*. A/S Plantningsselskabet Sønderjylland. 156 s.

Hans Schultz Hansen: *Genforeningen*. 100 danmarkshistorier. Aarhus Universitetsforlag. 100 sider.

Hans Schultz Hansen, Elisabeth Vestergaard og Torben A. Vestergaard (red.): *Sønderjysk Erhvervshistorie 1800-2000: Fødevarerhvervene*. Syddansk Universitetsforlag. 151 sider. Bidrag af Leif Hansen Nielsen og Hans Schultz Hansen.

Jørgen Witte: *Aabenraa i højmiddelalderen. Livet i købstaden ca. 1230-1375*. Historisk Samfund for Sønderjylland. 119 sider.

Dertil kom adskillige afhandlinger i tidsskrifter og antologier samt kronikker. Blandt afhandlingerne kan nævnes Mikkel Leth Jespersens artikel om "Global søfart og lokal identitet i Sønderjylland", Leif Hansens Niensens om "Stenderupslaget" og Erik Nørres om "Når man ikke kan skaffe uddannede lærere", alle i *Sønderjyske Årbøger 2019*. Erik Nørr bidrog sammen med Hans Schultz Hansen med byhistoriske artikler til *En byhistorisk mosaik. Festskrift til Jørgen Mikkelsen*. Centrets formidlingsvirksomhed bestod derudover i mere end 100 foredrag.

Link-Lives projektet

I foråret 2019 blev de første spadestik taget til Link-Lives-forskningsprojektet, der etablerer historiske livsforløb og familieforbindelser ved at forbinde folketællinger og arkivernes kilder om dåb, vielser og begravelser. Projektet er finansieret af to fondsbevillinger på tilsammen 33 millioner kroner fra henholdsvis Innovationsfonden og Carlsbergfondet, og det udføres i samarbejde mellem fire hovedinstitutioner: Rigsarkivet, Saxo-Instituttet og Novo Nordisk Center for Protein Research (begge Københavns Universitet) og Københavns Stadsarkiv.

På Rigsarkivet er der – med basis på lokationen i Odense – siden efteråret 2019 dannet en gruppe, som arbejder intenst med den del af projektet, som går ud på

- *dels* at rense og klargøre de indtastede kilder, så de kan fungere som sammenkædningsgrundlag
- *dels* at foretage selve den maskinelle sammenkædning af de store mængder af persondata

Disse opgaver danner grundlag for en videnskabelig forskning i historisk metodologi, ligesom data skal bruges til forskning i historisk dødelighed.

Gruppens fire Odense-baserede medlemmer kombinerer deres kompetencer inden for datalogi, historisk demografi og sammenkædning af historiske personoplysninger. De samarbejder tæt med forskere, videnskabelige assistenter og en studentermedhjælper fra Saxo-Instituttet.

I løbet af projektgruppens første halve leveår er der opnået mange lovende resultater. Arbejdet har i første omgang været koncentreret om at udarbejde intensive beskrivelser af det samlede datamateriale, samt ikke mindst helt konkret at rense og standardisere dataindholdet i de transskriberede versioner af folketællingerne 1845, 1850 og 1860 – med særligt henblik på navne og fødesteder. Et første forsøg med en simpel regelbaseret linkningsalgoritme har vist sig at kunne linke intet mindre end 30-40 % af alle personer på tværs af disse folketællinger. Samtidig er gruppen begyndt at forberede den anden linkningsmetode, nemlig machine learning. Machine learning kræver, at maskinen – computeren – fodres med et antal (menneskeskabte) links mellem to kilder, hvorefter den selv analyserer sig frem til, hvornår to personer *skal* sammenkædes, og hvornår de *ikke skal*. Derefter skal dette system anvendes på den store restmængde af data. Produktionen af træningsdata til denne proces vil foregå i 2020.

Projektet har også fået accepteret den første videnskabelige artikel til Social History of Medicine om den metodologiske tilgang til arbejdet med crowdsourcete data. Der er også holdt seks foredrag og fire oplæg på konferencer.

Der kan læses mere om Link-Lives på projektets hjemmeside, som også er blevet oprettet og lanceret i løbet af 2019: link-lives.dk

Danmark og Polen under den kolde krig

Projektet 'Danmark og Polen under Den kolde Krig' har i 2019 holdt to offentlige foredrag, hvor der er blevet præsenteret forskellige aspekter af undersøgelsens tilgang til emnet. Der er ikke præsenteret nogen endelige konklusioner, men enkelte aspekter af arkivundersøgelserne er blevet fremlagt. I forbindelse med den officielle markering af 100-året for de dansk-polske diplomatiske relationer havde projektet lejlighed til den 29. november 2019 at fremlægge sin tilgang på Warszawa Universitet. I kølvandet på denne præsentation blev projektet omtalt fyldigt efterfølgende i Berlingske Tidende. Der blev i september 2019 offentliggjort en artikel i Siden Saxo, som skitserede et delaspekt

af projektet, som omhandler den militære planlægning, som foregik hos den polske generalstab i forhold til krigsoperationer mod Danmark i tilfælde af en konflikt.

Projektet har løbende gennem 2019 været i polske arkiver for at lokalisere materiale, som er af interesse for projektet og store mængder er allerede oversat til dansk.

Gensidige forskerorienteringsmøder og møder i Arkivforeningen

Begge disse fora blev videreført fra de forrige år. De gensidige forskerorienteringsmøder er interne og uformelle møder blandt forskere, der har deres arbejdsplads på Rigsarkivet i København. Møderne, der er af ca. 3 timers varighed, bliver afholdt to gange om året, og ved hvert møde er der typisk oplæg fra fire forskere, som fortæller om projekter, de aktuelt er i gang med eller har afsluttet for nylig. Indlæggene giver ofte anledning til gode diskussioner og mange input, som oplægsholderen kan "tage med hjem".

Arkivforeningen er derimod et åbent forum, idet alle uanset uddannelse og ansættelse kan være medlem, og bestyrelsen er da også bredt sammensat med repræsentanter fra både Rigsarkivet, stads- og lokalarkiver og andre institutioner og virksomheder med arkivfunktioner. Ligesom i de foregående år var der i 2019 et ganske højt aktivitetsniveau med i alt syv arrangementer, hvoraf fire var foredrag og diskussioner (alle afholdt i Rigsarkivet), mens de øvrige var besøg på institutioner af arkivmæssig interesse (Arbejderbevægelsens Arkiv og Bibliotek, Arktisk Institut og Magasin du Nord's museum). De fire foredragsarrangementer havde disse overskrifter: Jagten på de forsvundne arvinger, Huskesedler fra glemmebogen, Kvindefo, Kvindehistorisk Samling og "Argumenter mod kvinder" og Retsplejeloven 100 år. Tre af Rigsarkivets arkivarer (Adam Jon Kronegh, Lif Lund Jacobsen og Jørgen Mikkelsen) var blandt oplægsholderne, og det samme var Rigsarkivets tidligere forskningsprofessor Birgitte Possing.

Forskningsformidling

Med i det danske forskningsmiljø

I tabel 1-3 er opgjort de forskellige forskningsaktiviteter. Tabellerne omfatter den indsats, der er ydet af de 17 forskere med forskningspligt samt af andre, der har indgivet rapport om deres forskningsindsats i 2019.

Tabel 1. Rigsarkivets publikationsvirksomhed 2019

Antal publikationer	Nationale	Internationale	Tilsammen
Forskningspublikationer med peer review	10	6	16
Forskningspublikationer uden peer review	6	0	6
Formidlingspublikationer	48	1	49
Redegørelser for arkivforhold o.l.	0	0	0

Sammenlignet med 2018 lå antallet af forskningspublikationer på samme niveau, mens der var tale om en stor tilvækst i antallet af formidlingspublikationer, hvilket særlig skyldtes 26 artikler til Trap: Danmark.

Ud over publiceringen af afhandlinger formidles forskningsresultaterne mundtligt for andre forskere, ligesom forskere på anden vis bidrager til at opretholde det historiske forskningsmiljø:

Tabel 2. Rigsarkivet i det historiske forskningsmiljø 2019

Antal aktiviteter	Med	Uden
	Forskningspligt	
Gæsteforelæsninger, foredrag og paper ved internationale kongresser	11	2
Gæsteforelæsninger, foredrag og paper ved nationale kongresser	1	0
Deltagelse i internationale kongresser etc. uden paper	2	2
Deltagelse i nationale kongresser uden paper	5	0
Hverv som redaktør af bøger og tidsskrifter	8	1
Publicerede anmeldelser	9	0
Medvirken ved peer reviews	12	2
Medlemskab af bestyrelser for videnskabelige foreninger	3	2

Deltagelse i videnskabelige udvalg, råd, styregrupper og bedømmelsesudvalg	10	0
Vejleder for ph.d.- og specialestuderende	2	0
Censorvirksomhed ved højere læreanstalter	0	0

Disse tal varierer en del fra år til år. Ovenstående tal er minimumstal, da datagrundlaget har været vanskeligt at etablere under forskernes hjemsendelse pga. coronakrisen.

Nyhedsbrev: Nyt om forskningen

I 2019 søsatte Det Interne Forskningsudvalg et nyt tiltag i form af et nyhedsbrev om forskningen i Rigsarkivet. Nyhedsbrevet er primært målrettet historikere i universitetsverdenen samt historikere/forskere i andre kulturinstitutioner – men det har vist sig også at appellere til journalister. Formålet med nyhedsbrevet er først og fremmest at synliggøre de forskningsaktiviteter, som forskerne i Rigsarkivet er involveret i. Det er dog vores ambition, at nyhedsbrevet også skal rumme informationer om Rigsarkivets samlinger – fra papirarkivalier til digitalt skabte data – samt aktuelle eller kommende scanninger m.m., som kunne være interessante for målgruppen. For at modtage nyhedsbrevet skal man tilmelde sig dette via Rigsarkivets hjemmeside: <https://www.sa.dk/da/forskning-rigsarkivet/forskere-i-rigsarkivet/>. Det er planen, at det skal udkomme ca. fire gange årligt.

Det første nyhedsbrev udkom i oktober og rummede fire forskellige historier, bl.a. en om scanningen af strafferegistre fra 1800-tallet til undervisningsbrug, som seniorforsker Tyge Krogh er involveret i, og en præsentation af politiets arkiver, som seniorforsker Jørgen Mikkelsen netop havde belyst i en artikel i Personalhistorisk Tidsskrift. Også ”Projekt helbredskort”, som koordineres af arkivar Lindie T. Andersen fra Rigsarkivet Sundhed, blev præsenteret, og her kunne man læse, at mere end 8000 skolelægejournaler fra det 20. århundrede er blevet indscannet og indtastet.

Eftersom tovholderne bag nyhedsbrevet fik så mange spændende historier tilsendt, at det hele ikke kunne bringes i det første nyhedsbrev, udsendte vi det næste allerede i december måned – og denne gang med historier om bl.a. Genforeningen, herunder en omtale af Hans Schultz Hansens bog om begivenheden som en del af serien 100 Danmarkshistorier, men også et nyt kildehæfte om Genforeningen til undervisningsbrug blev præsenteret. Derudover kunne man også læse om de allernyeste afleveringer af privatarkiver, om nye tilgængelige datasæt (bl.a. Værdiundersøgelsen 1981-2017), tilgængeliggørelsen af forskningsdata i den europæiske søgeportal CESSDA og meget mere. Mange medarbejdere står bag de enkelte bidrag til nyhedsbrevene og er således med til at synliggøre forskningsindsatsen og de righoldige muligheder for at benytte Rigsarkivets samlinger til forskningsbrug.

Netværk

Forskerne indgår sammen med kolleger fra andre institutioner i en række formelle og uformelle netværk. Adskillige er medlemmer af videnskabelige selskaber som Det Kongelige Danske Selskab for Fædrelandets Historie, Kildeskriftselskabet, Landbohistorisk Selskab, Dansk Komité for Byhistorie, Selskabet for Skole- og Uddannelseshistorie, Dansk Teknologihistorisk Selskab, Selskab for Surveyforskning m.fl. Hertil hører også Arbeitskreis für Wirtschafts- und Sozialgeschichte Schleswig-Holsteins. Også andre disciplindefinerede netværk har deltagere fra Rigsarkivet, f.eks. Netværk for Nordisk Velfærdsstatsforskning, Erhvervshistorisk netværk, besættelsestidsnetværket ”Kollaboration, modstand og flugt”, EPOKE (Education, Policy and Organisation in the Knowledge Economy), Legal Cultural Encounters in the Nordic Realms in the High Middle Ages, Amerikansk på dansk, The Making of Historical Biographies in Popular and Academic Culture, Polititræf – Forum for tværvideenskabelig politiforskning m.fl. Arkivarerne ved Rigsarkivet i Aabenraa indgår i Studiecenter for Sønderjyllands Historie, der også er et forskningsnetværk.

Forskningsbaseret formidling på internettet og ved udstillinger

Forskere har igen i 2019 medvirket ved udarbejdelsen af digitale undervisningstilbud fra Rigsarkivet. Det handlede denne gang om Genforeningen og bestod af en tidslinje for grundskolen og gymnasiet samt en kildepakke for studerende. Undervisningsmaterialet ”Spadeslaget”, der tager historisk afsæt i 1940, hvor 400 danske nazister marcherede ind i Haderslev bevæbnet med spader, blev præmieret med Undervisningsmiddelprisen. Materialet, der udspringer af et forskningsprojekt, er multimedialt og består af fire små film om kildekritik, en quiz, fire forskellige kildesæt med fotografisk gengivelse af originale dokumenter og opgaver. Det skal lære elever fra 6.-9. klassetrin kildelæsning og -kritik.

Formidling og det folkelige arbejde

Formidlingen sker ved siden af bøger og artikler også via en række andre kanaler som foredrag ved Folkeuniversitetet, i historiske foreninger og radio og tv samt ved at skrive aviskronikker og en række småbidrag til lokal- og egnshistoriske tidsskrifter samt populære magasiner. Formidlingsindsatsen og deltagelsen i det folkelige historiske arbejde er opgjort i tabel 3.

Tabel 3. Rigsarkivet og den folkelige formidling i 2019

Antal aktiviteter	Med	Uden
	Forskningspligt	
Foredrag v/Folkeuniversitet, foreninger, radio, tv m.m.	102	32
Aviskronikker og mindre artikler (“småstykker”), herunder på internettet	45	0
Udarbejdede leksikonartikler (alle er bidrag til Trap: Danmark)	25	1

Ordinært ansatte forskere i Rigsarkivet 2019

Navn	Stilling	Født	Normativ forskningstid timer	Bemærkninger
Hans Schultz Hansen	Forskningsleder, dr.phil.	1960	440	
Steen Andersen	Seniorforsker, ph.d.	1972	440	
Peter Birkelund	Seniorforsker, ph.d.	1952	440	
Peter Fransen	Seniorforsker, ph.d.	1962	440	
Michael H. Gelting	Seniorforsker, fil.dr. h.c.	1951	352	80 % tid
Niklas Thode Jensen	Forsker, ph.d.	1973	440	
Leon Jespersen	Seniorforsker, lic.phil.	1953	73	Fratrædt 28.2.
Henrik Knudsen	Seniorforsker, ph.d.	1974	440	
Tyge Krogh	Seniorforsker, dr.phil.	1954	440	
Christian Larsen	Seniorforsker, ph.d.	1974	440	
Jørgen Mikkelsen	Seniorforsker, ph.d.	1959	440	
Leif Hansen Nielsen	Seniorforsker, ph.d.	1955	440	
Annette Ø. Schultz	Seniorforsker	1965	440	
Kenn Tarbensen	Seniorforsker, ph.d.	1964	1540	12 mdr. frikøb
Lif Lund Jacobsen	Forsker, ph.d.	1976	440	
Mette Seidelin	Forsker, ph.d.	1974	440	
Asbjørn R. Thomsen	Seniorforsker, ph.d.	1974	623	50% frikøb 4 mdr.
I alt timer			8.303	
Omregnet til årsværk á 1.540 timer			5,4	

2/7 forskning i 1 år = 440 timer

I 2018 var Rigsarkivets normerede forskningstid 5,5 årsværk. Tilbagegangen skyldes hovedsagelig, at en forskerstilling, som blev ledig den 1. marts 2019, er blevet genbesat med en arkivar uden forskningstid. Ovenstående tabel viser antallet af normerede forskningstimer og -årsværk i 2019, ordinært såvel som ekstraordinært finansierede. Det faktisk afholdte antal forskningstimer fremgår under konto 5.2. i nedenstående tabel, der er udarbejdet på grundlag af oplysningerne i Rigsarkivets tidsregistreringssystem.

Tidsforbrug på forskning i Rigsarkivet i 2018 og 2019

Aktivitet (ordinær virksomhed)	Timer 2019	Timer 2018	Pct. 2019*	Pct. 2018*
5.1. Planlægning, administration og møder vedr. forskning	699	984	0,3	0,4
5.2. Forskning **	7.858	6.748	3,5	3,1
5.3. Institutionsforskning***	506	599	0,2	0,3
5.4. Andet vedr. forskning	4	21	0,0	0,1
I alt	9.067	8.351	4,1	3,8

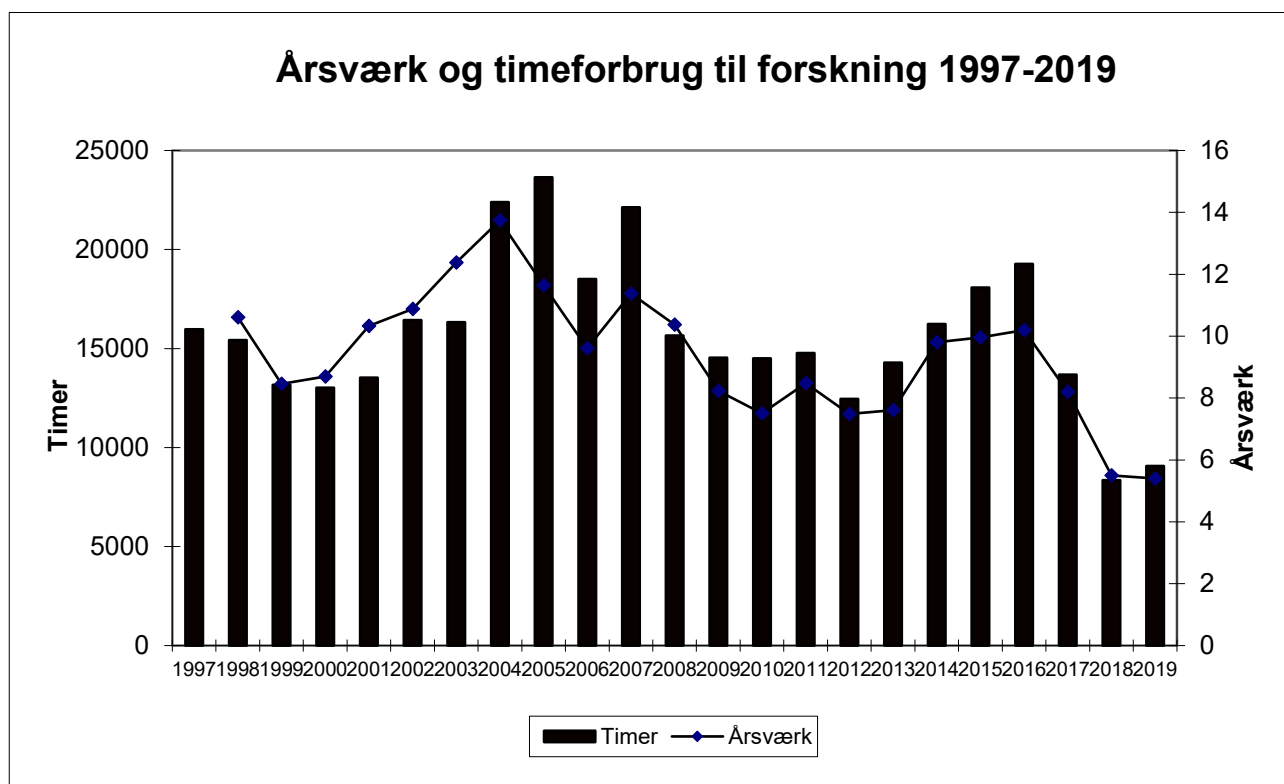
Kilde: Rigsarkivets tidsregistrering.

* Af det samlede tidsforbrug i Rigsarkivet

** Udført af ansatte med forskningsret- og pligt normalt i 2/7-forskningsstid samt evt. opnåede frikøbsperioder.

*** Forskningsprojekter iværksat af Rigsarkivets direktion.

Antal normerede årsværk og det faktiske timeforbrug til forskning kan opgøres over en længere årrække. Udviklingslinjerne bliver da som vist i diagrammet nedenfor. Det ses, at såvel antallet af normerede forskningsårsværk som af faktisk forbrugte timer på forskning i 2019 stabiliserede sig efter det store dyk i 2018.

Forholdet mellem den normerede forskningstid på 2/7 af forskernes arbejdstid og de faktisk afholdte forskningstimer er udgangspunkt for et årligt regnskab over de enkelte forskeres overskud/underskud af forskningstimer. Dette regnskab skal sikre, at de normerede forskningstimer faktisk afholdes. I den udstrækning, det ikke er tilfældet, danner systemet grundlag for iværksættelse af ekstraordinær afvikling af forskningstid.

Siden udgangen af 2005 er det samlede overskud/underskud blevet opgjort med følgende resultat:

2005	- 979 timer
2006	- 1751 timer
2007	- 2448 timer
2008	- 1596 timer
2009	- 893 timer
2010	- 1287 timer
2011	- 2094 timer
2012	- 2944 timer
2013	- 2540 timer
2014	- 1659 timer
2015	- 1192 timer
2016	- 325 timer
2017	- 139 timer
2018	- 362 timer
2019	- 142 timer

Den fortsatte reduktion i antallet af forskningstimer, der ikke bliver afviklet, er glædelig.

Forskernes fordeling på stillingskategori og køn ultimo 2019

Stillingskategori	Mænd	Kvinder	I alt
Forskningsleder	1	0	1
Forskningsprofessor	0	0	0
Seniorforskere	11	1	12
Forskere	1	2	3
Ph.d.-stipendiat	0	0	0
I alt	13	3	16

Forskernes fordeling på alder og køn ultimo 2019

Fødselsår	Mænd	Kvinder	I alt
1950-59	5	0	5
1960-69	3	1	4
1970-79	5	2	7
I alt	13	3	16

Kønsfordelingen må vedvarende betegnes som meget skæv.

Løbende forskningsprojekter 2020

Forkortelser:

BRUG = Brugerservice

DATA = Dataformidling

INDSAM = Indsamling

LEDSEK = Ledelsessekretariatet

Navn	Steen Andersen
Stilling, placering i stillingsstruktur, akademisk grad	Arkivar, seniorforsker, ph.d.
Enhed	DATA
Projekt nr. 1	Frikendt – Retsopgøret med de økonomiske værnemagere
Projekt nr. 2	Erik Scavenius – ”Intet stikker dybt i Danmark”. En biografi
Projekt nr. 3	Polen og Danmark - Fjender under den kolde krig
Projekt nr. 4	“Der er intet foruroligende for Danmark”. Valg og beslutninger frem mod besættelsen den 9. april 1940

Navn	Peter Birkelund
Stilling, placering i stillingsstruktur, akademisk grad	Arkivar, seniorforsker, ph.d.
Enhed	BRUG
Projekt nr. 1	Lejekontrakt med skødeklausul. Besættelsesmagtens leje af fast ejendom i Danmark
Projekt nr. 2	Modstandsbevægelsens likvideringer under besættelsen

Navn	Peter Fransen
Stilling, placering i stillingsstruktur, akademisk grad	Arkivar, seniorforsker, ph.d.
Enhed	BRUG
Projekt nr. 1	Ingeniørforeningen Danmark (IDA) – en central og indflydelsesrig samfundsaktør?
Projekt nr. 2	Historisk forskning og den arkivalske virkelighed. En analyse af den kriminalitetshistorie, der har været udført i de senere år, med udgangspunkt i den arkivalske virkelighed
Projekt nr. 3	To fagfællebedømte erhvervshistoriske artikler, emner endnu ikke fastlagt
Projekt nr. 4	Straffuldbyrdens konsekvenser for basale menneskelige forhold: Disciplin, Mad, Sex, Sygdom og Familie.

Navn	Lif Lund Jacobsen
------	--------------------------

Stilling, placering i stillingsstruktur, akademisk grad	Arkivar, forsker, ph.d.
Enhed	INDSAM
Projekt nr. 1	Inge Lehmann and the rise of international seismology, 1925-1970. En biografi
Projekt nr. 2	Datamining og tekstanalyse på administrative data fra arkiverede ESDH-systemer

Navn	Henrik Knudsen
Stilling, placering i stillingsstruktur, akademisk grad	Arkivar, seniorforsker, ph.d.
Enhed	INDSAM
Projekt nr. 1	Koldkrigens Grønland som rum for internationalt forskningssamarbejde
Projekt nr. 2	Challenging Europe: Technology, Environment and the Quest for Resource Security (EurReS)

Navn	Tyge Krogh
Stilling, placering i stillingsstruktur, akademisk grad	Arkivar, seniorforsker, dr. phil.
Enhed	BRUG
Projekt nr. 1	Tortur som middel i kriminalitetsbekæmpelsen i Danmark

Navn	Christian Larsen
Stilling, placering i stillingsstruktur, akademisk grad	Arkivar, seniorforsker, ph.d.
Enhed	INDSAM
Projekt nr. 1	Skolens fysiske rum 1780-1880 (paraply for flere projekter)
Projekt nr. 2	Undervisningsministeriets brug af it-systemer til planlægning 1963-1972
Projekt nr. 3	Danske skolelæreres pædagogiske studierejser 1918-1939
Projekt nr. 4	Det danske uddannelsessystems bidrag til verdensudstillingerne 1873-1900
Projekt nr. 5	Skolens mennesker – kilder til grundskolens lærere og elever 1780-1920

Navn	Jørgen Mikkelsen
Stilling, placering i stillingsstruktur, akademisk grad	Arkivar, seniorforsker, ph.d.
Enhed	BRUG
Projekt nr. 1	Dansk byhistorie i internationalt perspektiv efter ca. 1500: syntese af dansk byudvikling 1550-1850 og studier i oplandsrelationer og lokale bymatadorer
Projekt nr. 2	Studier i indvandring og naturalisation efter ca. 1870

Navn	Leif Hansen Nielsen
Stilling, placering i stillingsstruktur, akademisk grad	Arkivar, seniorforsker, ph.d.
Enhed	BRUG
Projekt nr. 1	"Den ekstreme sønderjyde" - mellemkrigstidens mange bevægelser og strømninger på den yderste højre fløj
Projekt nr. 2	Hverdag i Sønderjylland under besættelsen

Navn	Barbara Revuelta-Eugercios
Stilling, placering i stillingsstruktur, akademisk grad	Arkivar, seniorforsker MSO, ph.d.
Enhed	DATA
Projekt nr. 1	Female mortality in late 19th century Copenhagen: life course disadvantages, death in childbirth and infectious disease
Projekt nr. 2	Link-Lives: Historical Big Data – rekonstruktion af menneskers livsforløb på massebasis (fællesprojekt)
Projekt nr. 3	Netværk: SHiP: Studies of Health in Port cities

Navn	Asbjørn Romvig Thomsen
Stilling, placering i stillingsstruktur, akademisk grad	Arkivar, seniorforsker, ph.d.
Enhed	BRUG
Projekt nr. 1	Link-Lives: Historical Big Data – rekonstruktion af menneskers livsforløb på massebasis (fællesprojekt)
Projekt nr. 2	Kampen om børnene: Skilsmissebørn 1800-1950
Projekt nr. 3	Studier i livsforløb på basis af sammenkædede kilder

Navn	Annette Østergaard Schultz
Stilling, placering i stillingsstruktur, akademisk grad	Arkivar, seniorforsker, mag.art.
Enhed	BRUG
Projekt nr. 1	Mellem mord og menneskelighed. Plejebørn i familier på landet 1820-1920 (paraply for flere projekter)
Projekt nr. 2	Plejebørn mellem handelsvare og objekt for omsorg ca. 1800-1870

Navn	Hans Schultz Hansen
Stilling, placering i stillingsstruktur, akademisk grad	Arkivar, forskningsleder, dr.phil.
Enhed	LEDSEK
Projekt nr. 1	Strategier for indlemmelsen af Sønderjylland i Danmark i 1920
Projekt nr. 2	Dänemarks Sicht auf die Grenze von 1920 und positionen der dänischen Minderheit
Projekt nr. 3	Germans in North Schleswig, ca. 1840-1914
Projekt nr. 4	Vælgerforeningens møde på Folkehjem 16.-17. november 1918 efter nye kilder

Navn	Mette Fransiska M. Seidelin
Stilling, placering i stillingsstruktur, akademisk grad	Arkivar, forsker, ph.d.
Enhed	DATA
Projekt nr. 1	Finding voices in the silence: The voices of children in the Danish National Archives
Projekt nr. 2	Looking into the private sphere: Quarrels, emotions and domestic violence

Navn	Kenn Tarbensen
Stilling, placering i stillingsstruktur, akademisk grad	Arkivar, seniorforsker, ph.d.
Enhed	BRUG
Projekt nr. 1	Torvehuse. Historien bag bygningerne på Store og Lille Torv i Aarhus
Projekt nr. 2	Det multinationale gennembrud. Holdninger til udenlandske investeringer i dansk erhvervsliv 1945-1972
Projekt nr. 3	Poul Glindemanns finans- og ejendomssvindel 1940-1960

Navn	Niklas Thode Jensen
Stilling, placering i stillingsstruktur, akademisk grad	Arkivar, seniorforsker, Ph.d.
Enhed	INDSAM
Projekt nr. 1	Byens ånde: sygdomme og luftforurening i København ca. 1800-2000.
Projekt nr. 2	Videnskab, oplysning og historie i Dansk Ostindien: Udvalgte skrifter af Henning Munch Engelhart (1757-1791) – kommenteret kildeudgivelse

Forskning i Rigsarkivet – bibliografi 2019

Med * markeres ansatte uden forskningsret/-pligt

A. Forskningspublikationer med peer review (16)

1. Hansen, Hans Schultz: Fra Pøl til Broderup. En rejse i 150 års sønderjysk mejerihistorie. I: Sønderjysk Erhvervshistorie 1800-2000. Fødevareerhvervene. Red. H.S. Hansen, E. Vestergaard & T.A. Vestergaard. Odense 2019, s. 93-117.
2. Hansen, Hans Schultz: Genforeningen. Aarhus 2019. 100 s.
3. Hansen, Hans Schultz: Købstadsforfatning, universitetskapløb og nationalpolitik. Flensborg 1919-1920. I: En byhistorisk mosaik. Festskrift til Jørgen Mikkelsen. Red. S.B. Mikkelsen, M. Dupont, A.D. Suderbo & M. Thelle. Kbh. 2019, s. 147-64.
4. Jespersen, Leon: Krapperup og dets ejere i danskertiden (ca. 1330-1658). Nyhamnsläge 2019. 294 s.
5. Jespersen, Leon: Tíð nytsemdar Bakgrunnur og markmið / Nyttens tidsalder: Landsnefndarinnar fyrri / Landkommissionens baggrund og formål. I: Landsnefndin fyrri 1770-1771 / Den Islandske Landkommission 1770-1771. Bind IV: Bréf frá háembættismönnum / IV: Breve fra højere embedsmænd. Red. H. Róbertsdóttir & J. Þ. Guðmundsdóttir. Reykjavík 2019, s. 33-58, 59-84.
6. Knudsen, Henrik: Rockets over Thule? American hegemony, ionosphere research and the politics of rockets in the wake of the 1968 Thule B-52 accident. I: Cold Science: Environmental knowledge in the North American Arctic during the cold war. Red. S. Bocking & D. Heidt. New York 2019, s. 217-35.
7. Krogh, Tyge: The Great Nightmen Conspiracy: A Tale of the 18th Century's Dishonourable Underworld. London 2019. 146 s.
8. Larsen, Christian: Frederiksbergs første seminarium. Den Danske Realskoles Seminarium 1907-19. I: Frederiksberg Gennem Tiderne, 2019, s. 63-85.
9. Larsen, Christian: Good and Righteous People and Useful Citizens of the State. The Danish 1814 School Acts and the Rise of Mass Schooling in Denmark. I: School Acts and the Rise of Mass Schooling: Education Policy in the Long Nineteenth Century. Red. J. Westberg, L. Boser & I. Brühwiler. Cham 2019, s. 119-44.
10. Larsen, Christian: Uddannelse til salg - købstadens uddannelsesmarkeder og skoleaktører 1850-1950. I: En byhistorisk mosaik. Festskrift til Jørgen Mikkelsen i anledning af hans 60-års fødselsdag 17. juni 2019. Red. S.B. Mikkelsen, M. Dupont, A.D. Suderbo & M. Thelle. Kbh. 2019, s. 165-84.
11. Mikkelsen, Jørgen: Retsplejeloven og politiets vækst- og reformperiode indtil 2. verdenskrig. I: Personalhistorisk Tidsskrift, 2019, s. 13-38.
12. Nielsen, Leif Hansen: Stenderupslaget. I: Sønderjyske Årbøger, 2019, s. 65-104.
13. Nielsen, Leif Hansen: Sønderjyske bryggerier fra 1850'erne og frem. I: Sønderjysk Erhvervshistorie 1800-2000: Fødevareerhvervene. Red. H.S. Hansen, E. Vestergaard & T.A. Vestergaard. Odense 2019, s. 71-92.
14. Revuelta-Eugercios, Barbara*, Castenbrandt, H., & Torén, K.: Differences in health. The Influence of Gender and Institutional Settings on Sickness Claims in Gothenburg, Sweden (1898-1950). I: Social History of Medicine, 2019, s. 1-23.
15. Tarbensen, Kenn: Fisk til folket. Aarhus 2019. 100 s.
16. Thomsen, Asbjørn Romvig: Landprang under enevælden. Ulovlig handel på landet i første halvdel af 1800-tallet. I: Erhvervshistorisk Årbog, 2019, nr. 2, s. 1-42.

B. Forskningspublikationer uden peer review (6)

1. Dupont, Michael*: Spredningen af pesten 1600-1604. Kirkeinventar og personallhistorie som proxydata. I: En byhistorisk mosaik. Festskrift til Jørgen Mikkelsen i anledning af hans 60-års fødselsdag 17. juni 2019. Red. S.B. Mikkelsen, A.D. Suderbo, M. Dupont & M. Thelle. Kbh. 2019, s. 87-110.
2. Gelting, Michael H. & Jacobsen, Grethe: Thelma Jexlev, 11. oktober 1920 – 16. februar 2018. I: Historisk Tidsskrift, 2019, nr. 1, s. 219-23.
3. Larsen, Christian & Larsen, Jesper Eckhardt: Uddannelsessystemernes ekspansion i det 20. århundrede – en oversigt over årsagsdiskussionen. I: Uddannelseshistorie, 2019, s. 9-27.
4. Larsen, Christian: Keld Grinder-Hansen. 5. juni 1959 – 1. juni 2019. I: Historisk Tidsskrift, 2019, nr. 2, s. 617-21.
5. Larsen, Christian: Peder Rasmussen Skoubys rejseberetning 1924. I: Dansk Pædagogisk Tidsskrift, 2019, nr. 3, s. 28-35.
6. Tarbensen, Kenn: Balladen på Bornholm i 1959 – Nexø-borgmesteren i kamp for en svensk fiskefabrik. I: En byhistorisk mosaik. Festskrift til Jørgen Mikkelsen i anledning af hans 60 års dag 17. juni 2019. Red. S.B. Mikkelsen, A.D. Suderbo, M. Dupont & M. Thelle. Kbh. 2019, s. 277-98.

C. Formidlingspublikationer (49)

1. Steen Andersen: Krigsplanlægning og fjendebilleder – Den polske Front. I: Siden Saxo, 2019, nr. 3, s. 40-51.
2. Birkelund, Peter: Retsopgør i Helsingør. I: Siden Saxo, 2019, nr. 2, s. 38-49.
3. Bjerre, Jacob Halvas*: At tie og lide. Arisering af dansk handel i 1930erne. I: Udsyn, tidsskrift om jødisk liv, Israel og Mellemøsten, årg. 34, nr. 1, s. 3-7.
4. Dupont, Michael: Glostrup Kommunes historie. I: Trap Danmark, 6. udg., bd. 30, 2019, s. 140-143.
5. Fransen, Peter: Pigen fra Danzig. I: Siden Saxo, 2019, nr. 4, s. 4-15.
6. Hansen, Hans Schultz: Der 29. August 1943 in Nordschleswig. I: Grenzfriedenshefte. 2019, nr. 1, s. 25-36.
7. Hansen, Hans Schultz: Genforeningen – fra Rigsarkivets hylder. I: Nordisk Arkivnyt, årg. 64, nr. 1, s. 19-20.
8. Hansen, Hans Schultz: Genforeningen 1920 – historiepolitik og erindring. 1 s. Netpublikation (danmarkshistorien.dk).
9. Hansen, Hans Schultz: Genforeningen – historisk set. I: Der er en grænse. Ribe Stifts årbog, 2019. 2019, s. 12-15.
10. Jensen, Niklas Thode: Laboratoriet ved verdens ende. Om det naturvidenskabelige arbejde i den danske Halle-Mission i Tranquebar, ca. 1709-1813. I: Siden Saxo, 2019, nr. 3, s. 4-15.
11. Knudsen, Henrik: Da solen var tæt på at udløse dommedag. I: Aktuel Naturvidenskab. 2019, nr. 6, s. 36-39.
12. Larsen, Christian & Mikkelsen, Jørgen: Da Christine og Rikard kom på anstalt. I: Siden Saxo, 2019, nr. 1, s. 28-37.
13. Larsen, Christian: Ishøj Kommunes historie 1536-2007. I: Trap Danmark, 6. udg., bind 30. Hørsholm 2019, s. 245-51.

14. Larsen, Christian: Ishøj Landsbys historie. I: Trap Danmark, 6. udg., bind 30. Hørsholm 2019, s. 255, 258.
15. Larsen, Christian: Ishøjs historie. I: Trap Danmark, 6. udg., bind 30. Hørsholm 2019, s. 253-54.
16. Larsen, Christian: Køb en eksamen! I: Siden Saxo, 2019, nr. 3, s. 16-25.
17. Larsen, Christian: Torslundes historie. I: Trap Danmark, 6. udg., bind 30. Hørsholm 2019, s. 258-59.
18. Larsen, Christian: Tranegildes historie. I: Trap Danmark, 6. udg., bind 30. Hørsholm 2019, s. 259.
19. Mikkelsen, Jørgen: Allinge-Sandvigs historie. I: Trap Danmark, 6. udg., bind 31. Hørsholm 2019, s. 319-20.
20. Mikkelsen, Jørgen: Aulums historie. I: Trap Danmark, 6. udg., bind 10. Hørsholm 2019, s. 193-94.
21. Mikkelsen, Jørgen: Distriktslæge C. Rasmussens medicinske beskrivelse af befolkningen på Læsø, 1859. 17 s. Netpublikation.
22. Mikkelsen, Jørgen: Epidemier og lægeberetninger i 1800-tallet: Dansk medicinalhistorie belyst gennem eksempler fra Rigsarkivet. I: Journalen, 2019, nr. 1, s. 3-10.
23. Mikkelsen, Jørgen: Et 100 års jubilæum for 1043 paragraffer. I: Nordisk Arkivnyt, årg. 64, nr. 4, s. 170-71.
24. Mikkelsen, Jørgen: Et 250 års jubilæum for det danske registreringssamfund. I: Nordisk Arkivnyt, årg. 64, nr. 3, s. 105-06.
25. Mikkelsen, Jørgen: Glyngøres historie. I: Trap Danmark, 6. udg., bind 7. Hørsholm 2019, s. 195-97.
26. Mikkelsen, Jørgen: Hasles historie. I: Trap Danmark, 6. udg., bind 31. Hørsholm 2019, s. 316-18.
27. Mikkelsen, Jørgen: Hernings historie. I: Trap Danmark, 6. udg., bind 10. Hørsholm 2019, s. 181-85.
28. Mikkelsen, Jørgen: Holstebro Kommunes historie. Tiden fra 1850 til 2007. I: Trap Danmark, 6. udg., bind 7. Hørsholm 2019, s. 275-79.
29. Mikkelsen, Jørgen: Holstebros historie. I: Trap Danmark, 6. udg., bind 7. Hørsholm 2019, s. 282-85.
30. Mikkelsen, Jørgen: Højslev Stationsbys historie. I: Trap Danmark, 6. udg., bind 7. Hørsholm 2019, s. 193-94.
31. Mikkelsen, Jørgen: Kibæks historie. I: Trap Danmark, 6. udg., bind 10. Hørsholm 2019, s. 195-96.
32. Mikkelsen, Jørgen: Kirkerup Hospitals første årtier. I: Jul i Slagelse, årg. 26, s. 14-18.
33. Mikkelsen, Jørgen: Nexøs historie. I: Trap Danmark, 6. udg., bind 31. Hørsholm 2019, s. 310-12.
34. Mikkelsen, Jørgen: Rønnes historie. I: Trap Danmark, 6. udg., bind 31. Hørsholm 2019, s. 305-08.
35. Mikkelsen, Jørgen: Skive Kommunes historie. Tiden fra 1850 til 2007. I: Trap Danmark, 6. udg., bind 7. Hørsholm 2019, s. 179-85.
36. Mikkelsen, Jørgen: Skives historie. I: Trap Danmark, 6. udg., bind 7. Hørsholm 2019, s. 188-91.
37. Mikkelsen, Jørgen: Sunds historie. I: Trap Danmark, 6. udg., bind 10. Hørsholm 2019, s. 189-90.
38. Mikkelsen, Jørgen: Svaneke's historie. I: Trap Danmark, 6. udg., bind 31. Hørsholm 2019, s. 321-23.
39. Mikkelsen, Jørgen: Sønder Feldings historie. I: Trap Danmark, 6. udg., bind 10. Hørsholm 2019, s. 197.
40. Mikkelsen, Jørgen: Teaterkostumernes indtog på Rigsarkivet. I: Nordisk Arkivnyt, årg. 64, nr. 1, s. 55-57.
41. Mikkelsen, Jørgen: Ulfborgs historie. I: Trap Danmark, 6. udg., bind 7. Hørsholm 2019, s. 290-91.

42. Mikkelsen, Jørgen: Vildbjergs historie. I: Trap Danmark, 6. udg., bind 10. Hørsholm 2019, s. 191-92.
43. Mikkelsen, Jørgen: Vinderups historie. I: Trap Danmark, 6. udg., bind 7. Hørsholm 2019, s. 287-88.
44. Mikkelsen, Jørgen: Aakirkebys historie. I: Trap Danmark, 6. udg., bind 31. Hørsholm 2019, s. 314-15.
45. Seidelin, Mette & Thomsen, Asbjørn Romvig: Farlig seksualitet 1700-2000. Et forskningsbaseret undervisningsmateriale. I: Noter / Historielærerforeningen for Gymnasiet og HF, nr. 220.
46. Tarbensen, Kenn: »Gale Thorsen« - retorik og realiteter. I: Siden Saxo, 2019, nr. 1, s. 38-49.
47. Tarbensen, Kenn: Fiskeriudstillingen 1912. Netpublikation.
48. Tarbensen, Kenn: Udvalgt litteratur om Østjylland 2018-2019. I: Århus Stifts Årbøger, bd. 102, s. 120-30.
49. Thomsen, Asbjørn Romvig: Individet i historien. Fattiglemmet Laurs Espersens skæbne. I: Journalen, 2019, nr. 1, s. 27-35.

D. Deltagelse i videnskabelige kongresser og seminarer med paper (12)

Jacob Halvas Bjerre

EHRI-Workshop Diplomatic Reports – Online Edition, München, Tyskland

1. Denmark.

Michael H. Gelting

Viking Age Scandinavia, Aarhus

2. Christianization and Conversion.

Lif Lund Jacobsen

Nuclear Diplomacies: Their Past, present and future II, Athen, Grækenland

3. Seismograph Diplomacy.

Tensions of Europe Conference, Luxembourg

4. Indlæg

Diplomats in science diplomacy, København

5. Detecting the bombs: exchange of seismographic instruments between USA and the Soviet Union, 1961-1965.

Niklas Thode Jensen

Videnskabshistorisk Selskab, København

6. Mellem Linnés metoder og koloniale netværk: Johann Gerhard Königs naturhistoriske feltarbejde i Syd- og Sydøstasien (1768-1785).

Germans in 18th Century India, Göttingen, Tyskland

7. Inconspicuous Colonizers: German physicians in the 18th century Danish East Indies and beyond.

Henrik Knudsen

Diplomats in science diplomacy, København

8. Rockets over Thule? The Politics of Military Research and Rockets in Cold War Greenland.
ESEH 2019, Tallin, Estland
9. From euphoria to zero tolerance: The history of the Kvanefjeld uranium deposit in Greenland
Christian Larsen
Nordic Teacher Cultures Compared, Schæffergården
10. Danish school teachers' educational journeys, 1898-1932
Jørgen Mikkelsen
Urbanity in the Periphery, Stockholm.
11. Paper
Asbjørn Romvig Thomsen
Rural History 2019, Paris, Frankrig
12. Changing Succession Patterns in a Danish Rural Society 1750-1850

E. Redaktion af tidsskrifter m.v. i 2019

Tidsskrifter udgivet af Rigsarkivet

Erhvervshistorisk Årbog: Kenn Tarbensen

Siden Saxo. Magasin for dansk historie: Steffen Harpsøe*, Peter Fransen, Kenn Tarbensen og Asbjørn Romvig Thomsen.

Andre historiske tidsskrifter og skriftrækker.

Jernbanehistorie: Peter Fransen

Skrifter udgivet af Historisk Samfund for Sønderjylland: Hans Schultz Hansen

teknologihistorie.dk: Kenn Tarbensen

Uddannelseshistorie: Christian Larsen

F. Rigsarkivets forskningsrettede publikationer

Generelt

Forskningen i Rigsarkivet. Årsberetning for 2019. 29 s.

Tilgængelig på: <https://www.sa.dk/da/om-rigsarkivet/beretninger-rapporter-undersogelser/>

Siden Saxo

Siden Saxo. Magasin for dansk historie, red. Peter Fransen, Asbjørn Romvig Thomsen og Steffen Harpsøe, 36:1, 52 s.

Artikler: Søren Nørby: Døden i Greifswald. Historien om den danske søofficer Christian Thomesen Carl; Christian Hau: Abel spandabel, hvad koster din sabel?; Bognyt; Christian Larsen og Jørgen Mikkelsen: Da Christine og Rikard kom på anstalt; Kenn Tarbensen: Gale Thorsen – retorik og realiter; Spørgekassen; Rigsarkivets forskningsmæssige førstemand H.S. Hansen om de danske sønderjyders førstemand, H.P. Hanssen.

Siden Saxo. Magasin for dansk historie, red. Steffen Harpsøe, Asbjørn Romvig Thomsen og Kenn Tarbensen, 36:2, 52 s.

Artikler: Thomas Heebøll-Holm: Den sidste viking - da Erik Lam angreb England; Svend Clausen: Lidt almindelig småsvindel? Privatpersoners indblanding i klosterinventarets skæbne ved reformationen; Bognyt; Poul Dedenroth-Schou: "That noble man, John Cunningham, descended from Scotland"; Peter Birkelund: Retsopgør i Helsingør; Spørgekassen; Sidste byhistorie fra Ole Degn.

Siden Saxo. Magasin for dansk historie, red. Steffen Harpsøe, Asbjørn Romvig Thomsen og Kenn Tarbensen, 36:3, 52 s.

Artikler: Niklas Thode Jensen: Laboratoriet ved verdens ende. Om det naturvidenskabelige arbejde i den danske Halle-mission i Tranquebar; Christian Larsen: Køb en eksamen!; Bognyt; Charlotte Lindhardt: Kampen for en skole på Anholt; Steen Andersen: Krigsplanlægning og fjendebilleder – den polske front; Link-lives – Et historisk CPR.

Siden Saxo. Magasin for dansk historie, red. Steffen Harpsøe, Asbjørn Romvig Thomsen og Kenn Tarbensen, 36:4, 52 s.

Artikler: Peter Fransen: Pigen fra Danzig; Johnny Wøllekær: Sundhed er styrke. Det sunde menneske – udstillingen i Fyens Forum 1939; Bognyt; Lisette Rønsig Larsen: Et bord og nogle stole...; Inger Lyngdrup Nørgård: Hold boligen ren og gør familielivet lykkeligt! – boligens hygiejne i private organisationer i Randers 1935-1965; Flittig og alsidig.

Erhvervshistorisk Årbog

Erhvervshistorisk Årbog, 68:1, red. Kenn Tarbensen, 85 s.

Tilgængelig på www.tidsskrift.dk/ea

Indhold: Finn Olesen: Milton Friedman om pengepolitik – en skelsættende Presidential Address fra 1967; Henning Bro: Hovedstadsmetropolens brand- og ambulancevæsen. Kommunale og private aktører i lyset af regionale udfordringer siden 1850; Anders Have Espersen: Kakkellovne, kundegods og køkkentøj fra Morsø Jernstøberi – omvæltning og strategi hos A/S N.A. Christensen & Co. 1950-1993.

Erhvervshistorisk Årbog, 68:2, red. Kenn Tarbensen, 86 s.

Tilgængelig på www.tidsskrift.dk/ea

Indhold: Asbjørn Romvig Thomsen: Landprang under enevælden – ulovlig handel på landet i første halvdel af 1800-tallet; Kim Ørsted Iversen: Erhvervsudviklingen i 1960'ernes Farsø – en analyse af sognerådets rolle; Finn Olesen: Om vækstperspektivet i økonomisk teori – en kommentar til 'Vækstspiral og vækstregime' af Jørgen Fink.

Rigsarkivets interne forskningsudvalg

Hans Schultz Hansen, forskningsleder (formand)

Ole Magnus Mølbak Andersen, Rigsarkivets direktion

Jørgen Mikkelsen, Rigsarkivet København

Asbjørn R. Thomsen, Rigsarkivet Viborg (sekretær)

Mette Seidelin, Rigsarkivet Odense

Rigsarkivets rådgivende forskningsudvalg:

Nils Arne Sørensen, Syddansk Universitet (formand)

Iben Fønnesberg-Schmidt, Aalborg Universitet

Casper Tybjerg, Københavns Universitet

Niklas Thode Jensen, Rigsarkivet København

Peter Fransen, Rigsarkivet København

Anne-Sofie Jensen, rigsarkivar, observatør for Rigsarkivets direktion

Hans Schultz Hansen, forskningsleder (sekretær)